Marc Orriols (egiptòleg): 'S'acabarà el món abans que puguem treure tot el que ens ha llegat l'antic Egipte'

L'arqueòleg i egiptòleg Marc Orriols forma part d'un equip de recerca de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) que aquest mes de maig ha descobert més d'un centenar d'estatuetes funeràries del summe sacerdot egipci Imephor a la necròpolis de Kom el-Khamasin al Saqqara, a la vora d'El Caire. Cugat Mèdia ha parlat amb aquest valldoreixenc, que ha ofert més detalls d'aquest descobriment i de la seva feina a Egipte.

D'entrada, et volia preguntar com són aquestes estatuetes funeràries. Quines característiques tenen?
Són unes estatuetes molt petites. Deuen fer uns 30 centímetres, tot i que n'hi ha de diferents mides. Són normalment fetes de pedra calcària. De pedra calcària, en tenim de dos tipus: una que és del voltant del mateix jaciment que és de molt mala qualitat, del mateix Saqqara; i després tenim calcària de molta més qualitat, cosa que es nota en l'estat de conservació de les estatuetes. Es nota molt, perquè la pedra autòctona del jaciment és molt dolenta. Però realment en tenim algunes en un molt bon estat de conservació. Aquestes estatuetes són una representació del difunt, i al costat dels braços apareix el seu nom o els seus noms - perquè en tenen diversos - amb jeroglífics. I de tant en tant, també hi apareixen alguns dels seus títols.

Se n'havia trobat abans per la mateixa zona o a prop?
Sí. De fet, això ve de lluny perquè aquestes estatuetes les vam començar a trobar en el mercat negre ja fa uns 5 o 10 anys. Nosaltres encara no havíem començat a excavar el jaciment, però sabíem que aquest senyor podia ser a aquesta zona. Aquesta és la segona campanya que hem fet, i l'any passat ja en vam trobar tres. Ja es corroborava que les estàtues del mercat negre pertanyien a aquesta necròpolis, i aquest any ja ens ha aparegut el bombó amb aquest centenar de petites estatuetes. Altres difunts tenen estatuetes semblants, però aquestes tenen unes característiques que no es repeteixen. És un tema que encara estem estudiant i mirant per si hi ha algun paral·lelisme; però són força úniques, aquestes estatuetes.

Per a aquelles persones que no en som expertes. En quin context hem de situar el summe sacerdot Imephor?
La situació és molt estranya perquè la necròpolis de Kom el-Khamasin es troba dins la necròpolis reial de Saqqara, però està molt apartada: a 3 quilòmetres endins del desert. Això ja ens va cridar l'atenció des de bon principi. Nosaltres datem la vida del summe sacerdot Imephor entre finals del Regne Antic fins al primer Període Intermediari, que és quan hi ha el col·lapse de la monarquia egípcia. I aquest senyor, sembla com si agafés prerrogatives reials. Per exemple, ell posa granit rosa a la seva tomba, i això és una cosa que només utilitzaven els reis. Aquestes estatuetes tenen unes característiques molt estranyes, i la necròpolis està molt endinsada en el desert. I com a hipòtesi inicial, sembla que estem parlant d'un personatge que, quan hi ha aquest col·lapse de la monarquia egípcia, va agafar un poder propi. Això és una hipòtesi inicial que tenim, i evidentment s'ha d'acabar de treballar a partir de paral·lels. Però la idea és que és un sacerdot de Ptah, que és la divinitat principal de la zona de Memfis, i sembla com si hagués agafat prerrogatives reials, que de fet no li pertocaven perquè era un noble.

Quant de temps heu estat treballant en la campanya que ha permès fer aquest descobriment?
Aquest any hi hem estat treballant durant dos mesos: abril i maig. L'any passat hi vam treballar dos mesos

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/diari/entrevista/160048.html

Copyright 2024 Cugat.cat

més, també entre abril i maig.

I deies abans que ja buscàveu amb indicis.
Sí. De fet, aquest jaciment ve de fa temps. Fa 20 anys que en vam demanar la concessió, però ha estat brutalment saquejat diverses vegades. Ja a la superfície hi havia indicis de l'evidència d'aquest personatge. Ja trobem el seu nom i, per tant, sabíem que seria allà. El que no sabíem era l'estat de conservació de la tomba, que és força deplorable a causa de tots aquests saquejos. Però per sort hem pogut recuperar material epigràfic, i evidentment aquestes estàtues a una cantonada de la seva tomba.

Quantes persones conformeu l'equip?
A camp som cinc arqueòlegs i arqueòlogues. Després tenim tot l'equip docent de la Universitat Autònoma de Barcelona. També tenim tres arqueòlegs egipcis, i a banda altres treballadors. En total, estaríem parlant d'entre 15 i 20 persones.

La gent que no hi entenem tenim la sensació que el món de l'antic Egipte és com inabastable, com si els seus descobriments no tinguessin fi. És així, o teniu aquesta mateixa sensació els egiptòlegs?
Sí, sí, és així (riu). Jo sempre ho dic: Egipte dura 3.000 anys, i no hi ha cap altra civilització al llarg de la història que hagi durat 3.000 anys. I queda molta feina per fer, molta feina. És espectacular, no acabarem mai! Egipte té un potencial arqueològic espectacular. Hi ha moltes zones que encara no estan excavades, perquè ens hem basat molt en la zona de la vall del Nil. Però hi ha totes les zones del desert que no estan excavades, i la zona del delta té dificultats en l'excavació i no s'hi ha treballat gaire. Queden extensions importants encara per treballar. I fins i tot a la mateixa vall del Nil, encara hi queda moltíssima feina per fer. No ens ho acabarem. Jo crec que s'acabarà el món abans que puguem treure tot el que ens ha llegat l'antic Egipte.

A banda de participar en campanyes arqueològiques, també ets professor al Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana de la UAB. Per tant, combines la docència amb la feina d'arqueòleg.
Sí, i de fet és part de la nostra feina. Els docents universitaris tenim una part molt important de docència, però després tenim una part molt important d'investigació. Una de les meves línies d'investigació són els estudis de gènere dins de l'egiptologia, i l'altra és precisament l'arqueologia. Aleshores, has d'anar combinant l'àmbit docent i l'àmbit d'investigador, que és de fet per allò que treballem a la universitat. Per fer la docència, però alhora també per investigar.

Segurament molts dels alumnes que tens a la universitat tenen el somni de, d'aquí a uns anys, anar a Egipte a formar part de campanyes com aquesta que acabeu de fer. Però potser és difícil tenir aquest tipus d'oportunitats...
Sí, evidentment tota la gent que vol fer arqueologia té el somni d'anar a excavar a Egipte. A l'Autònoma tenim l'únic màster oficial d'egiptologia en llengua castellana, de la península i Llatinoamèrica. I aleshores ens emportem alumnes del nostre màster que estan preparats per anar a treballar, però malauradament no ens els podem endur tots. Aleshores, intentem escollir una mica els millors. Tant de bo ens els poguéssim endur tots, però és totalment impossible. I com deies, tots els alumnes et diuen el primer dia que volen anar a excavar a Egipte. Tots ho volem! (Riu). I n'hi ha que hi van. Jo hi he anat i també he sigut alumne i, per tant, és possible.

I tornant a aquest centenar d'estatuetes funeràries que heu trobat... S'exposaran a algun museu i es podran veure?
Això són coses molt lentes. De moment, estan totes dipositades a un magatzem que hi ha al mateix Saqqara, guardades amb clau. Ara hem de fer tot l'estudi, i en moltes s'ha de fer una molt bona feina de restauració. Les fases fins que acabin anant a un museu són lentes. Aleshores, de moment encara no ho sabem. Però podria ser que poguessin anar a algun museu, perquè la troballa és realment espectacular.

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/diari/entrevista/160048.html

Copyright 2024 Cugat.cat

Marc Orriols: Egipte dura 3.000 anys, i no hi ha cap altra civilització al llarg de la història que hagi durat 3.000 anys. I queda molta feina per fer, molta feina! És espectacular, no acabarem mai. No ens ho acabarem. Jo crec que s'acabarà el món abans que puguem treure tot el que ens ha llegat l'antic Egipte.

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/diari/entrevista/160048.html

Copyright 2024 Cugat.cat